

Súd: Okresný súd Považská Bystrica
Spisová značka: 3C/30/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3719202438
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 05. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Silvia Kysucká
ECLI: ECLI:SK:OSPB:2022:3719202438.11

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Považská Bystrica, v spore žalobcov 1/ B. S., K.. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, 2/ U. Q., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., Y. XXXX/XXX, 3/ S. D., K.. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, 4/ Ľ. D., K.. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, 5/ B. Y., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., W. XXXX/XX, 6/ R. R., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., Y. XXXX/XX, 7/ Q. F., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., Y. XXXX/XXX, 8/ Q. Y., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., Q.. S. XXX/XX, 9/ Ľ. Y., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., Y. XXXX/XXX, 10/ Z. Š., K.. XX.XX.XXXX, bytom K., Q. XX/X, 11/ Y. E., K.. XX.XX.XXXX, bytom O. XXX a 12/ Š. D., K.. XX.XX.XXXX, bytom T. XXX, žalobcovia 1/ až 9/ a 12/ právne zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Róbert Fatura, advokát, s.r.o., so sídlom Považská Bystrica, Centrum 18/23, IČO: 46 528 644, proti žalovanému W. S., K.. XX.XX.XXXX, bytom V. O., W. XXXX/XXX, o určenie, že žalovaný nie je dedičom zo závetu, takto

rozhodol:

U r č u j e, že žalovaný nie je dedičom zo závetu vyhotoveného dňa 22.03.2019 poručiiteľkou V. Š., K.. XX.XX.XXXX, naposledy bytom W. XXXX/XXX, V. O., G.. P. XX.XX.XXXX.

Žiadna zo strán n e m á na náhradu trov konania právo.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobcovia podali dňa 26.08.2019 na súd žalobu, ktorou sa domáhali určenia, že závet zo dňa 22.03.2019 vyhotovený V. Š., K.. XX.XX.XXXX, zomr. dňa XX.XX.XXXX (ďalej len „poručiiteľka“) je neplatný. V žalobe dôvodili, že dedičské konanie po poručiiteľke sa vedie na tunajšom súde pod sp. zn. 6D/69/2019. Žalobcovia 1/ - 10/ a splnomocnený zástupca žalobkyne 11/ na pojednávaní u notára dňa 25.07.2019 boli upovedomení o existencii závetu poručiiteľky, pričom tento závet neuznali a namietli absolútnu neplatnosť. Dôvodom, pre ktorý je závet neplatný, je skutočnosť, že závet nebol spisovaný za prítomnosti svedkov tak, ako to vyžaduje ustanovenie Občianskeho zákonníka. Uviedli, že naliehavý právny záujem na danom určení je daný tým, že právne postavenie žalobcov je neisté, nakoľko ak by súd rozhodol o neplatnosti závetu, žalobcovia by nadobudli zákonný podiel z majetku po poručiiteľke. V závere uviedli, že na podanie tejto žaloby boli odkázaní v zmysle uznesenia tunajšieho súdu zo dňa 26.07.2019 v konaní 6D/69/2019.

2. K žalobe na preukázanie svojich tvrdení žalobcovia predložili 2x prehlásenie, závet zo dňa 22.03.2019, uznesenie Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 6D/69/2019-36 zo dňa 26.07.2019.

3. Žalobcovia prostredníctvom právneho zástupcu v podaní zo dňa 31.10.2019 uviedli, že žiadajú určiť, že závet poručiiteľky je neplatný a žalovaný nie je dedičom z tohto závetu. Dodali, že zotrvávajú na skutkových tvrdeniach uvedených v žalobe a majú za to, že právny základ podanej žaloby je identický, pričom pri určení právnej skutočnosti tak, ako navrhovali žalobcovia je zřejmé, že žalovaný nebude dedičom zo závetu.

4. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe uviedol, že z nijakého osobitného predpisu nevyplýva možnosť domáhať sa neplatnosti závetu, preto žaloba je procesne neprípustná. Podanie žalobcov zo dňa 31.10.2019 je nová a odlišná žaloba od pôvodnej a bolo podané po lehote stanovenej notárom. Vo vzťahu k veci samej uviedol, že poručiiteľka trpela viacerými ochoreniami, bola na pomoc odkázaná a rodina ju opustila. Staral sa o ňu sám, žili v spoločnej domácnosti a boli si veľmi blízki. Preto žalobcovia nemajú na dedičstvo morálne právo.

5. Žalobcovia v replike prostredníctvom právneho zástupcu okrem skutočností uvedených v žalobe, resp. podaní zo dňa 31.10.2019 uviedli, že je irelevantné, či existuje morálne právo žalobcov na to, aby boli dedičmi. O poručiiteľku sa zaujímal až do jej smrti.

6. Žalovaný v duplike uviedol presne to isté, čo vo vyjadrení k žalobe. Predložil listinné dôkazy - prehľad prevozov a časti zdravotných záznamov.

7. Súd vykonal dokazovanie prečítaním resp. oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov, a to uznesením Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 6D/69/2019-36 zo dňa 26.07.2019, závetu zo dňa 22.03.2019, prehlásenie zo dňa 08.08.2019, prehlásenie zo dňa 09.08.2019, prehľad súm na č.l. 48, odvozy k lekárovi č.l. 57, vyjadrenie Q. S. na č.l. 111, vyjadrenia zo dňa 15.11.2021 na č.l. 160 až č.l. 168, vyjadrenia Q. S. zo dňa 03.05.2022 a 05.06.2020, fotografie 2x, rozpis finančných prostriedkov, prevozy k lekárovi, vyjadrenia žalovaného zo dňa 03.05.2022 zo spisu tunajšieho súdu sp. zn. 7D/102/2020 na č.l. 12 - rozhodnutie, ako aj výsluchom žalobcu 4/, 11/, žalovaného, svedkyne Q. S. a H. K., a zistil nasledovný skutkový stav:

8. Z uznesenia Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 6D/69/2019-36 zo dňa 26.07.2019, právop. dňa 21.08.2019 súd zistil, že notár v zmysle § 194 CMP odkázal žalobcov 1/ - 11/, aby do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podali žalobu o určenie, že žalovaný nie je dedičom zo závetu. Z odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že poručiiteľka zanechala alografný závet spísaný za prítomnosti dvoch súčasne prítomných svedkov Q. S. a H. K., ktorý závet bol týmito svedkami a závetcom (poručiiteľkou) vlastnoručne podpísaný. Zákonní dedičia na pojednávaní dňa 25.07.2019 uviedli, že závet neuznávajú a namietli jeho absolútnu neplatnosť.

9. Z listinného dôkazu - Závetu na č.l. 5 spisu - súd zistil, že sa jedná o alografný závet, ktorý je podpísaný poručiiteľkou (podpis poručiiteľky nebol v konaní spochybnený), je v ňom uvedený dátum 22.03.2019 a vyplýva z neho, že poručiiteľka pre prípad smrti zanechala byt č. XX vrátane spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach obytného domu č. XXXX, všetko zapísané na LV č. XXXX, k.ú. V. O. žalovanému. Na ďalšom liste (č.l. 6 spisu) sú pod textom „My, dolupodpísaní svedkovia, Q. S.Ú.,...H. K.... potvrdzujeme, že V. Š.... pred nami súčasne prítomnými tento závet vlastnoručne podpísala, prečítala a vyjadrila, že obsahuje jej poslednú vôľu. Túto skutočnosť potvrdzujeme svojimi vlastnoručnými podpismi na tejto listine.“ podpisy Q. S. a H. K. (obaja v konaní vypočutí ako svedkovia), a rovnako tak aj dátum 22.03.2019.

10. V prehlásení zo dňa 08.08.2019 Q. S. čestne prehlásila, že podpis ako svedka v závete po poručiiteľke je jej podpisom, avšak v čase, keď závet podpisovala, nebola pri tomto podpise súčasne prítomná poručiiteľka a zároveň v čase podpisu závetu nepoznala jeho obsah a nebola s ním oboznámená. Prehlásenie ako svedka jej na podpis predložil žalovaný, pričom uviedol, že ide o svedectvo, že bude môcť doživotne užívať byt po poručiiteľke. Závet jej predložený nebol.

11. Pani Q. S. bola v konaní vypočutá ako svedkyňa, ktorá potvrdila skutočnosti uvádzané v prehlásení zo dňa 08.08.2019 - listinu síce podpísala, predtým si ju však neprečítala. Pri podpise nebola prítomná poručiiteľka, ale len svedkyňa a žalovaný. Listinu podpisovala na chodbe pred svojím bytom.

12. Z prehlásenia H. K. zo dňa 09.08.2019 vyplýva, že podpis na závete poručiiteľky je jeho, avšak táto pri jeho podpise nebola súčasne prítomná. Taktiež mu závet W. S. nebol predložený a v čase jeho podpisu nepoznal jeho obsah a nebol s ním oboznámený.

13. Pán H. K. bol v konaní vypočutý ako svedok, ktorý potvrdil skutočnosti uvádzané v prehlásení zo dňa 09.08.2019 - nebol pri tom, keď poručiiteľka podpisovala závet, listinu svedok podpísal u seba v kuchyni za prítomnosti žalovaného a svojej manželky.

14. Žalovaný vypovedal, že poručiiteľka podpísala závet, avšak pre jej zdravotný stav išiel za p. S. a p. K. len sám žalovaný. Závet podpísala poručiiteľka doma, pričom pri podpise závetu bol prítomný len žalovaný. P. S.Č. podpísala listinu u nej doma na chodbe - poručiiteľka bola v tom čase u seba doma. P. K. listinu podpísal tiež u seba doma za prítomnosti svojej manželky.

15. Podľa § 137 písm. d) CSP, Žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

16. Podľa § 194 CMP, (1) Ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac. (2) Súd pokračuje v konaní s účastníkmi podľa výsledku sporu. (3) Ak žaloba nebola podaná v lehote, ak bolo konanie o žalobe zastavené alebo ak bola žaloba odmietnutá, platí, že spor o dedičské právo bol rozhodnutý v neprospech žalobcu.

17. Podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len OZ), neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

18. Podľa § 461 ods. 1 OZ, dedí sa zo zákona, zo závetu alebo z oboch týchto dôvodov.

19. Podľa § 476 ods. 1 OZ poručiiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice.

20. Podľa § 476 ods. 2 OZ, v každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

21. Podľa § 476b OZ, závet, ktorý poručiiteľ nenapísal vlastnou rukou, musí vlastnou rukou podpísať a pred dvoma svedkami súčasne prítomnými výslovne prejaviť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu. Svedkovia sa musia na závet podpísať.

22. Žaloba o určenie, že žalovaný nie je dedičom zo závetu, je žalobou o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP. Jedná sa o procesne prípustnú žalobu a na jej podanie boli žalobcovia odkázaní uznesením tunajšieho súdu č. k. 6D/69/2019-36 zo dňa 26.07.2019, právoplatným dňa 21.08.2019 podľa § 194 CMP. Ustanovenie § 194 CMP je tým osobitným predpisom podľa § 137 písm. d) CSP, preto nie je potrebné, aby žalobcovia preukazovali naliehavý právny záujem.

23. Nakoľko otázka procesnej prípustnosti žaloby bola vyriešená, súd skúmal, či žalovaný je alebo nie je dedičom zo závetu datovaného 22.03.2019 vyhotoveného poručiiteľkou. Za týmto účelom súd prejudiciálne skúmal platnosť tohto alografného závetu zo dňa 22.03.2019.

24. Podľa § 476 OZ alografný závet (teda závet, ktorý poručiiteľ nenapísal vlastnou rukou) má poručiiteľ vlastnou rukou podpísať a pred dvoma súčasne prítomnými svedkami vyhlásiť, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, čo svedkovia následne potvrdia svojim podpisom. Svedkovia nemusia poznať obsah závetu a nemusia byť prítomní pri samotnom spísaní závetu. Nemusia byť ani prítomní pri podpise závetu poručiiteľom. Ich prítomnosť, a to súčasnú, vyžaduje zákon iba pri výslovnom prejave poručiiteľa, že listina obsahuje jeho poslednú vôľu, pričom v bezprostrednej nadväznosti na tento prejav poručiiteľa musia listinu podpísať.

XX. Q. S. a H. K., ako osoby, ktoré sú podpísané na listine č.l. 6 spisu ako svedkovia závetu, boli v konaní vypočutí. Svedkovia zhodne a presvedčivo na pojednávaní vypovedali, že neboli súčasne prítomní pri výslovnom prejave poručiiteľky, že závet zo dňa 22.03.2019, ktorým mala poručiiteľka odkázať byť s príslušenstvom závetnému dedičovi - žalovanému, obsahuje jej poslednú vôľu. Dokonca poručiiteľka sa nikdy pred nimi (hoci aj samostatne) nevyjadрила, že by chcela, aby sa žalovaný stal vlastníkom bytu po

jej smrti. Svedkovia zhodne uvádzali, že predmetnú listinu podpísali bez prítomnosti poručiťky, pričom v čase jej podpisu im žalovaný oznámil, že podpisujú jeho právo na doživotné bývanie v byte poručiťky. Je teda zrejmé, že ani p. S. a ani p. K. o svojej úlohe svedkov pri prejave vôle poručiťky neboli ani informovaní. Zároveň aj žalovaný na pojednávaní vypovedal, že predmetnú listinu dal svedkom podpísať u nich doma, pričom poručiťka nebola pri podpisoch svedkov prítomná.

26. Z vykonaného dokazovania mal súd za preukázané, že ani p. K. a ani p. S. nemohli svojim podpisom potvrdiť pred nimi uskutočnené vyhlásenie poručiťky, že závet zo dňa 22.03.2019 obsahuje jej poslednú vôľu, keď je zrejmé, že listinu, ktorou túto skutočnosť mali potvrdiť, podpisovali bez prítomnosti poručiťky a zároveň každý zvlášť, u seba v byte, resp. pred ním.

27. Vzhľadom na výsledky vykonaného dokazovania dospel súd k záveru, že neboli splnené podmienky, ktoré zákon v § 476b Občianskeho zákonníka na platnosť tohto právneho úkonu (alografného závetu) kladie. Konkrétne nebola splnená podmienka vyhlásenia prejavu poručiťky, že listina obsahuje jej poslednú vôľu pred dvoma súčasne prítomnými svedkami, ktorí by závet bezprostredne po tomto vyhlásení poručiťky podpísali. Súd teda konštatuje, že závet poručiťky zo dňa 22.03.2019 je absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 OZ, pretože je v rozpore so zákonom (s § 476b OZ).

28. No a nakoľko je závet neplatný, žalovaný nie je dedičom z tohto závetu. Preto súd žalobe, nakoľko bola dôvodná, vyhovel.

29. Na margo obrany žalovaného, že o poručiťku sa staral a žalobcovia nie, súd považuje za potrebné uviesť, že pre posúdenie platnosti alografného závetu je irelevantné (nepodstatné, bezvýznamné), či a kto sa o poručiťku staral alebo nie. V danom prípade súd posudzoval výlučne to, či boli splnené podmienky vyžadované zákonom pre platnosť právneho úkonu - alografného závetu. Starostlivosť o poručiťku ako podmienka platnosti alografného závetu však zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva.

30. Žalobcovia pôvodne žalovali neplatnosť závetu a zároveň, že žalovaný nie je dedičom zo závetu. V poradí prvým rozsudkom tunajšieho súdu č. k. 3C/30/2019-69 zo dňa 09.07.2020 bola žaloba žalobcov o neplatnosť závetu a žaloba, že žalovaný nie je dedičom zo závetu, zamietnutá (žalobcovia totiž žalobou žiadali rozhodnúť o dvoch nárokoch). Krajský súd v Trenčíne rozsudkom č. k. 19Co/41/2021-128 zo dňa 14.07.2021 rozsudok tunajšieho súdu vo výroku, ktorým bola žaloba o určenie neplatnosti závetu zamietnutá potvrdil a vo výroku, ktorým súd žalobu o určenie, že žalovaný nie je dedičom zo závetu zamietol a rozhodol o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec tunajšiemu súdu na ďalšie konanie.

31. Bolo teda potrebné rozhodnúť o trovách celého konania (aj vo vzťahu k už právoplatnému výroku o zamietnutí žaloby o určenie neplatnosti závetu). Nakoľko žaloba čo do určenia neplatnosti závetu bola zamietnutá a žalobe čo do určenia, že žalovaný nie je dedičom zo závetu bolo vyhovené (teda je zrejmé, že tak žalobcovia ako aj žalovaný boli úspešní, resp. neúspešní rovnako /pomer úspechu:neúspechu = 1:1/), súd o trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia rozsudku, ktoré sa podáva na Okresnom súde Považská Bystrica v dvoch vyhotoveniach.

Podľa § 363 CSP v podanom odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, uvedenie spisovej značky, čo sa ním sleduje a podpis, §127 ods. 1,2 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že neboli splnené procesné podmienky, súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne

obsadený súd, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. a) až h) CSP).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP).

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 CSP).